

**MATERIAŁ ĆWICZENIOWY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE Z TEMATÓW:
DOKTRYNY POLITYCZNE, PAŃSTWO, OBYWATELSTWO.**

Opracowanie materiału: Alicja Wachnianin-Męcina, nauczyciel doradca metodyczny historii w CRE Wł w Skierniewicach

Zad. 1 Rozstrzygnij, czy podany tekst dotyczy założeń ideologii liberalnej. Odpowiedź uzasadnij.

Naturalna wolność człowieka sprowadza się do bycia wolnym od jakiegokolwiek nadrzędnej władzy na ziemi i niepodlegania w zasadach swego postępowania woli bądź władzy ustawodawczej żadnego człowieka, a tylko prawu natury. Wolność człowieka w społeczeństwie sprowadza się do niepodlegania żadnej innej władzy ustawodawczej, a tylko tej powołanej na mocy zgody we wspólnocie, ani też panowaniu czyjejkolwiek woli, ani ograniczeniom jakiegokolwiek prawa innego niż to, które uchwali legislatura zgodnie z pokładanym w niej zaufaniem [...].

Źródło: [...], Dwa traktaty o rządzie, przeł. Z. Rau, Warszawa 1992, s. 178.

1.1. Rozstrzygnięcie: ...

1.2. Uzasadnienie: ...

Zad. 2 Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Zaznacz P lub F:

1. Terytorium państwa to obszar, nad którym sprawuje ono swoją władzę i który obejmuje m.in. przestrzeń pod powierzchnią ziemi.	P / F
2. Suwerenność zewnętrzna to zobowiązania, jakie dane państwo zaciągnęło wobec innych państw oraz organizacji międzynarodowych.	P / F
3. Georg Jellinek twierdził, że funkcjonowanie państwa wymaga czterech podstawowych elementów: władzy, ludności, narodowości i terytorium.	P / F
4. Ważną cechą państwa rozumianego jako instytucja polityczna jest to, że rządzący mogą w trwały sposób narzucać rządzonym określone normy postępowania.	P / F

Zad. 3 Wskaż właściwe dokończenia podanego zdania: *Wskutek decyzji wydanej przez wojewodę obywatelstwo polskie mogą uzyskać osoby, które:*

- A. zawarły małżeństwo z obywatelem polskim.
- B. zostały adoptowane przez obywatela polskiego przed ukończeniem 16 roku życia.
- C. mają polskie pochodzenie lub posiadają Kartę Polaka.
- D. przebywają w Polsce legalnie i nieprzerwanie przez określony czas.
- E. mogą udowodnić swoje polskie pochodzenie i mieszkają dotąd na terenach w azjatyckiej części byłego ZSRR.
- F. wniosowały o przywrócenie obywatelstwa, które utraciły niegdyś na mocy ustaw z epoki PRL.

Zad. 4 Przyporządkuj podane terminy do właściwych wyjaśnień np. A 1

1. władza polityczna 2. władza państwowa 3. władza samorządowa 4. władza publiczna

- A. Polega na rozstrzyganiu o sprawach wspólnych dla wszystkich członków danej zbiorowości oraz na narzucaniu im swoich decyzji. Do jej form należy np. władza polityczna.
- B. Jest najwyższą formą władzy publicznej, niezależną od innych form władzy istniejących w danym państwie. Funkcjonuje dzięki pracy różnego rodzaju organów, urzędów i instytucji, które tworzą skomplikowany system. Zawiera element przymusu.
- C. Polega na możliwości podejmowania pewnych decyzji w imieniu mieszkańców określonej części terytorium państwa lub innej zbiorowości.
- D. To możliwość wpływania na decyzje, działania i cele organów państwowych. Władzę tego typu sprawuje np. partia polityczna, która zwyciężyła w wyborach i po utworzeniu rządu realizuje swój program.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

Zad. 5 Nazwij tę ideologię i w oparciu o tekst podaj argumenty na potwierdzenie tezy.

Zwolennicy tej ideologii postrzegali jednostkę, jej rolę oraz miejsce w społeczeństwie. Nawiązując do religii, wskazywali na słabość natury człowieka. Uważali, że człowiek nie jest doskonały. Dostrzegali skłonność ludzi do zła. Uzasadniało to konieczność istnienia silnej władzy i potrzebę odwoływania się do autorytetów wskazujących właściwy sposób postępowania. Podkreślali i akceptowali zróżnicowany charakter społeczeństwa. Krytykowali natomiast typową dla liberalizmu nadrzędność jednostki wobec społeczeństwa i negowali ideę autonomii oraz rzekomą konieczność niezależności jednostki. Według przedstawicieli konserwatyizmu społeczeństwo ma złożoną hierarchiczną budowę i stanowi całość złożoną z różnorodnych grup i wspólnot, wśród których szczególną rolę w zachowaniu czy wychowaniu człowieka odgrywa rodzina.

Teza: ...

Uzasadnienie: ...

Zad. 6 Połącz wymienione funkcje państwa z odpowiednimi wyjaśnieniami np. 1 A.

1. funkcja wewnętrzna 2. funkcja zewnętrzna 3. funkcja socjalna 4. funkcja gospodarsko-organizatorska
5. funkcja kulturalno-oświatowa 6. funkcja wychowawcza

A. Prowadzenie korzystnej dla państwa i jego obywateli polityki międzynarodowej.

B. Regulowanie procesów ekonomicznych i stwarzanie warunków dla rozwoju gospodarki.

C. Promowanie w społeczeństwie określonych wartości, norm postępowania, poglądów politycznych i filozoficznych; kształtowanie postaw obywateli.

D. Zapewnienie porządku i bezpieczeństwa na obszarze całego państwa, m.in. dzięki działalności policji i sądownictwa.

E. Utrzymanie systemu edukacji, wspieranie inicjatyw kulturalnych i artystycznych, finansowanie działalności bibliotek i muzeów.

F. Finansowanie służby zdrowia, organizacja pomocy społecznej, zwalczanie bezrobocia.

1 ... 2 ... 3 ... 4 ... 5 ... 6 ...

Zad. 7 Wskaż właściwe uzupełnienia podanych zdań.

7.1. Instytucja obywatelstwa wykształciła się w **średniowieczu / starożytności**.

7.2. W większości państw europejskich, w tym w Polsce, podstawową zasadą nabywania obywatelstwa jest **prawo krwi / prawo ziemi**.

7.3. Mimo że w każdym państwie istnieją przepisy gwarantujące nabycie obywatelstwa z chwilą urodzenia, wciąż istnieje duża grupa **azylantów / apatrydów**, czyli osób bez żadnej przynależności państwowej.

Zad. 8 Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Zaznacz P lub F.

8.1. Kooperacja to w polityce współdziałanie mające na celu realizację interesów i potrzeb wszystkich skonfliktowanych stron, np. partii politycznych lub grup społecznych. **P / F**

8.2. Zgodnie z klasyczną koncepcją polityki podstawowymi aspektami życia politycznego są rywalizacja, agresja, walka i przemoc **P / F**

Zad. 9 Na podstawie tekstu wykonaj polecenia.

Najbardziej adekwatne wydaje się rozumienie państwa zaproponowane przez Joachima Osińskiego [...]. Przyjmuje on, iż „państwo jest suwerenną, terytorialną i polityczną instytucją, która opierając się na posiadanych zasobach oraz wykorzystując system prawny, gospodarczy i układ stosunków międzynarodowych, efektywnie tworzy warunki rozwoju cywilizacyjnego danego społeczeństwa”. [...] Ważniejsze są cechy państwa, które Joachim Osiński wyprowadza wprost ze swojej definicji. Najistotniejsza jest dla niego [...] władza najwyższa i niezależna od podmiotów zewnętrznych. [...] Ta pierwsza umożliwi niezakłócone wyrażanie woli narodu, druga zaś jest sposobem wmontowania państwa w stosunki międzynarodowe.

Źródło: R. Kuźniar, Porządek międzynarodowy. Perspektywa ontologiczna,

9.1. Rozstrzygnij, czy autor cytowanego w tekście rozumienia pojęcia państwa odwołał się do jego klasycznej definicji sformułowanej przez G. Jellinka. Uzasadnij swoje zdanie.

Rozstrzygnięcie: ...

Uzasadnienie:

Zad. 10 Określ, czy w podanych fragmentach przedstawiono założenia ideologii, doktryny czy programu politycznego.

A. „Życie ludzkie to dla nas wartość nadrzędna. Wierzymy w państwo, które gwarantuje swoim obywatelom bezpieczeństwo. W Polsce nie ma miejsca na jakiegokolwiek akty agresji, w tym te na tle politycznym, rasowym, narodowym, ideologicznym czy kulturowym”. ...

B. „Zwolnienie przez 3 lata z opłacania składek na ubezpieczenie społeczne dla osób niepełnosprawnych rozpoczynających prowadzenie własnej działalności gospodarczej”. ...

C. „Starzenie się społeczeństwa to jedno z najważniejszych wyzwań stojących przed współczesnym państwem. Jego rolą jest zapewnienie seniorom godnych warunków życia, w tym – podejmowania aktywności społecznej, kulturalnej i ekonomicznej w miarę ich potrzeb i możliwości”. ...

D. „Każdy naród i państwo potrzebuje spójnej i atrakcyjnej podstawy tożsamościowej dla swego trwania, spójności i rozwoju, dla zapewnienia odpowiedniej pozycji i sukcesów w rywalizacji międzynarodowej”. ...

E. „Celem sprawnej polityki regionalnej powinno być przede wszystkim pobudzanie wewnętrznego potencjału każdego z regionów. Polityka rozwoju regionalnego powinna dążyć do wyrównywania szans i podnoszenia poziomu i jakości życia wszystkich regionów Polski”. ...

Źródła: Polski model państwa dobrobytu – program Prawa i Sprawiedliwości 2019, www.pis.org.pl; Przywróćmy normalność. Program SLD.

Zad. 11 . Do wymienionych myślicieli politycznych przyporządkuj ideologie, które reprezentowali. – 2p

A. Edmund Burke B. Karl R. Popper C. Eduard Bernstein D. Fryderyk Engels E. Jan Paweł II
1. komunizm 2. Chadecja 3. Konserwatyzm 4. Socjaldemokracja 5. liberalizm

A ... B ... C... D... E...

Zad. 12 Wyjaśnij, czym są ideologie totalitarne. Wymień trzy cechy wspólne dla komunizmu, faszystwu i nazizmu.

.....

Zad. 13. Do numerów państw dopisz nazwę państwa, formę rządów, ustrój terytorialny, ustrój polityczny.

NR	NAZWA PAŃSTWA	FORMA RZĄDU	USTRÓJ TERYTORIALNY	REŻIM POLITYCZNY
2.				
3.				
4.				

Zad. 14. Na podstawie mapy i wiedzy własnej wymień 3 obszary separatyzmów w Europie i określ ich podłoże:

OBSZAR	PAŃSTWO	PODŁOŻE SEPARATYZMU